

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.

Վեցամսեայ 6 ֆր.

ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Երկու քիւրմիկ ծրարով

Տարեկան . . . 14 ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 ֆր.

ԱՍԵՐԻԱ

Տարեկան 2. 60 ֆր.

Վեցամսեայ 1. 50 »

ԿԱՆՈՒԿ

Ծանոցման տողը

20 սանթիմ

ԺՐԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

Rédaction : journal

«Iraounk»

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Ираунк»

ВАРНА

Գրողները եւ չեն տրուիր

ՅԱԿՈՒ Կ. ՀՃԻ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Կը վաճառէ Սօֆիա քաղաքի վիճակահանութեան տոմսերը .

Գին՝ 1/4ը 3 ֆր. 1/8ը 1.50

ՀԱՅ ԴԱՏԻՆ ԹՅԱՄԱՏԻՆԵՐԸ

Մինչ եւրոպական մտաւոր դասուն էն հոյակապ ներկայացուցիչները հայկական տառապանքի ամբողջութիւնը համար միջամտութիւնը կը խնդրեն Մ. Ռոզվէլթին, ասդին իշխան Սապահեատին մը, Սուլթան Համիտի քեռորդին, Ահմէտ Րիզայի մը գերը կը փորձէ կատարել եւրոպական մամուլին մէջ, թուրքերըն ալ հայերուն չափ ճնշուած ցոյց տալով և բարենորոգումը ամբողջ թուրքիոյ մէջ գործադրելու պահանջը դնելով պետութեանց առջեւ : Սակայն իր տողերու մեծ մասէն կը ցոլանայ այն նենգ նպատակը որուն Հին Թուրքերու չափ ալ երիտաւոր դասերը կը ձգտին, այն է հայկական դպրոց գերեզման դնել և արգելք ըլլալ անոր լուծումին նոյնիսկ համիտական ներկայութիւնը յաւերժացնելու գնով, քանի որ այդ ինքզինքնին ազատական կոչող թուրքերը ազատման ոչ մէկ ճիգ ցոյց չեն տար ցարդ :

Երիտաւոր թուրքերուն կամ իրենց պետերուն այդ վարմունքը թէև փաստերու և իրողութեանց առջև դատապարտելի, բայց միևնոյն ատեն թուրքերու պէս անքաղաքակիրթ և կրօնամոլ ժողովուրդի մը զգացումներուն իբր արտաբերումը աստիճան մը հասկանալի է : Սակայն ինչ անունով կամ ածականով որակել այն հայը որ ելած է այսօր եւրոպական կարեւոր հանգիսի մը մէջ յօդուածով մը դատապարտելու հայկական դատին ի նպաստ նախագահ Ռոզվէլթի եղած դիմումը : Այդ յօդուածը՝ զոր թուրք թերթերն ալ արտասպառ են հայու մը կողմէ գրը-

ուած ըլլալուն համար իբր զէնք մեզ դէմ գործածելու, եթէ ծանօթ Հայու մը ստորագրութիւնը չը կրէր, պիտի ըսէինք թէ Ահմէտ Րիզա մը գրած է : Ահա քանի մը նմոյշներ այդ յօդուածէն .

«Եւ այսօր հայկական խնդիրը այլեւս այժմէական հանգամանք մը չի կրեր » կըսէ, և միևնոյն ատեն կը խոստովանի թէ հայկական նահանգներու մէջ կոտորածները, թալանը կը շարունակուին և ոչ մէկ հայ անկէ զերծ մնացած չէ ընդհանուր շարգերուն յաջորդող վերջին ութը տարիներուն մէջ ալ : Յայտնի է թէ հայկական խնդիրը բռնութեան դէմ բողոք մըն է, երբ բռնութիւնը կը շարունակուի, կարելի է ըսել թէ այդ բողոքը այժմէութիւն չունի կամ դադարած է :

Հալածանքի, անապահովութեան և յարաճուն գաղթականութեան հետեւանքով Հայոց թիւը շատ պակսած է ըսելէ յետոյ կը հարցնէ ինքիւրեն . «Կոտորածներէ առաջ որչափ էին և այսօր ո՞րչափ են . » և ինք կը պատասխանէ ըսելով թէ թէև իրաց ներկայ վիճակին մէջ չէ կարելի ճիշդ թիւը գտնել :

Բայց սակայն ընդունուած է թէ թրքական Հայաստանի ո եւ է մէկ նահանգին մէջ Հայերը երբեք մեծամասնութիւն չեն կազմած : Վարժապետեան Պարտիաքին հրամանովը Սրբանցեանց եպիսկոպոսի կատարած մարդահամարին համեմատ, եւ որուն արդիւնքը այդ թուականին հաղորդուած է Պոլսոյ դեսպանատններուն, Հայոց թիւը, նոյնիսկ իրենց մեծամասնութիւն կազմել կարծած նահանգներուն մէջ, իսլամ ժողովուրդի մէկ երրորդ մասէն աւելի չէր :

Ընդհանրապէս 2,500,000 բնակիչ կը հաշուի թրքական Հայաստանի հինգ նահանգներուն մէջ . Էրզրում, Մամուրէթ-Էլ-Ազիզ, Պիթիս, Տիարպէ-քի, Վան, ուր մանաւանդ պէտք է գործադրուին Պէդիշի դաշնագրով եւ 1895 մայիսի յիշատակագրով պայմանադրուած բարենորոգումները : Սակայն այս հինգ նահանգներուն մէջ Հայոց թիւը գրեթէ 500,000 է կրնայ հասնել եւ 800,000 ի թուրքիոյ բոլոր Հայոց թիւը, որուն 250,000 Պոլսոյն եւ եւրոպական նահանգներուն մէջ :

այն եւ եւրոպական նահանգներուն մէջ :

Կարծես հայկական դատը ըսպաններու միտումով ցոյց տրուած սա թիւերու այլանդակութիւնը մատնանշելու համար, բաւական է ըսել թէ, եթէ իր գրածին նման բոլոր թուրքիոյ Հայոց թիւը 800,000 է միայն, որուն 500,000 ը իշխալ հինգ նահանգներուն մէջ և 250,000 ը Պոլսոյ և եւրոպական նահանգներուն մէջ կը գտնուին, անդին միայն 50,000 հայ կը մնայ փոքր Հայքի, Պոնտոսի, Կիլիկիոյ և բոլոր այն երկրներուն մէջ, որ թրքական կայսրութեան ասիական մասը կը կազմեն : Բայց մենք երկրին մէջ մեծ, քաղաքային կայսրութեան մարդահամարի թուղթեր աչքէ անցուցած ըլլալով, վստահօրէն կրնանք ըսել և հաստատել թէ միայն Սեբաստիոյ նահանգին մէջ 120,000 է աւելի հայ բնակչութիւն կայ :

ԱՐԳՈՍ
(Շարունակելի)

ՇՐՋԱՔԵՐԱԿԱՆ ՆԱՍՏԱԿ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ընկերներ .

1905 թւի Համագումարը կայացրեց մեծ այժմէութիւն ունեցող մի որոշումը, — պարտաւորութիւն դնել համալսարանական հայ ուսանողներուն վրայ՝ զինքնաշարժութեամբ պարապել ու ընթերցել անձնապաշտպանութեան տարրական եղանակին :

Սակայն այդ որոշումը, հակառակ մեր կսկածալի իրականութեան հրամայական պահանջին, մինչեւ այժմ մընաց առանց գործադրութեան, թըղթի վրայ, լոկ իբրեւ ցանկութիւն : Զինավարժական խմբեր չկազմակերպուած են, հայ ուսանողները հրացանաձիգ ընկերութիւններէ մէջ չը մտնեն, եւ այդ տխուր պատճառով՝ երկիր վերադարձող մեր փոքր թիւի երիտաւորները երես առ երես կանգնած են մի ծանր կացութեան հանդէպ — ինքնապաշտպանութեան կարիք կայ, բայց զէնք բռնել չեն կարող, զէնք կայ, բայց գործածել չը գիտեն :

Յեղափոխական մարտը, միայն միջազգայնական արիւնքով կոխներին, հրամայում է երեկեան զինատեսիլ, խաղաղ ժողովրդին զէնք վագել՝ ոչ միայն իրաւունք ու պատիւ, այլ և ևկանխ պաշտպանելու համար : Բռնապետական շահատակութիւններին մատնուած ապերախ երկրի բոլոր շայրերում հրացան ու աստղանակ է գոչում ոչ միայն զինուորն ու ֆէդայիս, մարտիկն ու յեղափոխականը, այլ նոյն իսկ աշակերտն ու գեղջուկը, ուսանողն ու գրողը : Զէնք է դիմում տնից դուրս եկողը . զէնք է վերցնում երկիր վերադարձողը . զէնք է որոնում ապրել ուզողը : Փաստ է այս, ցաւալի գուցէ, անցանկալի, բայց անհրաժեշտ :

Եւ մեր ուսանողները, որոնք մի տարուց ի վեր, թէև նուազ չափով, թէև փոքր թիւով, վերադառնում են երկիր, յաճախ իբրեւ աշակերտներ իրենց ծննդավայրին, յաճախ իբրեւ գործիչներ ժողովրդի մէջ, գեռ անծանօթ են զինամարզութեան, անծանօթ անձնական պաշտպանութեան տարրական միջոցին : Մանաւանդ այժմ, համալսարանական մի քանի քաղաքներից, ուսանող երիտաւորներ վճռական ցանկութիւն են յայտնում վերադառնալ կովկաս, զէպի կուր եւ արեան հովիտը, մանաւանդ յեղափոխական — մարտական գործին : Ու այդ գեղեցիկ, ոգեւորող մտքի զիմաց իր ամբողջ այլանդակութեամբ ծառանում է այն իրողութիւնը, որ կուր գնացող երիտաւորը կուր չը գիտէ, որ արդարութեան գործին զինով յարել ցանկացող՝ զինք գործածել չը գիտէ : Եւ այդ պատճառով թոյլ է նա, անկար ու անընդունակ պաշտպանողական գործին . . .

Ընկերներ,

Տարբերակ է այս վիճակը եւ նոյն իսկ անթոյլատրելի : Սրանից մի տարի առաջ, ուսանողական համագումարի մէջ հանդիսաւոր տրուած խոստումը՝ իրականացումն է պահանջում : Տարաբաղաբար յետագայ փաստերը ոչ միայն չը թուացրին այս խոստման ոյժը, այլ տասնապատիկ արժէք տրւելն նրան, որովհետեւ հայկական իրականութիւնը դարձաւ աւելի փոթորկոտ, աւելի մարտական, լըբցած զէնքի պահանջով : Անխուսափելի է ուրեմն արձագանք տալ այդ պահանջին եւ զինավարժութեամբ ձեռք բերել տխուր, բայց անհրաժեշտ միջոցը ինքնապաշտպանութեան :

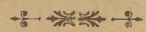
Դժուար գործ չէ այդ : Համալսարանական քաղաքներում շատ կան զինավարժական ընկերութիւններ : Անդամ գրեցէ՛ք : Շարաթական մի

անգամ, կերակրեալ արձակուրդներն, դուրս գնացէ՞ք քաղաքից, վարպետները ղեկավարութեան ներքոյ վարժուեցէ՞ք գործածելու այն զէնքը, մեր կուռղ եւ ինքնապաշտպան ժողովրդի այսօրեան տենջանքն է, եւ առանց որի դուք երկրի մէջ թոյլ պիտի լինիք, անկար եւ անգործնական։ Արդեւ չ'իյալ։ Եւրոպայում աստիճանած մարզանք է այդ, սիրւած սպորտ։ Նա մեծ ծախք էլ չի պահանջում։ Ուսանողական տեղական մարմինները իրենց գումարներէն կարող են հոգալ այդ աննշան ծախքը, իսկ անկտրողութեան դէպքում «Միութեան» գանձարանը պատրաստ է մատակարարել այդ փոքրիկ նպաստը։ զինավարժական խմբերի անդամակցութեան վճարը։

Դէպի մարզանք ուրեմն։ Եւ դուք հայ ուսանողներին, նոյնպէս եւ Եւրոպա ապաստանած հայ փախստականներ, միացէ՞ք այդ մարզանքին, ձեռք բերէ՞ք անձնապաշտպանութեան անհրաժեշտ, տարրական միջոցը, պատրաստուեցէ՞ք՝ որպէսզի կարողանաք պաշտպանել թէ՛ ձեզ, թէ՛ ձերոնց եւ թէ՛ արդարութիւնը, որ պէտքի կարողանաք լսանալ բոլորիդ ձակաւորից այն դրոշմը, թէ՛ հայը վախկոտ է, խորշոզ զէնքից, անընդունակ պաշտպանել իր կեանքը, իրաւունքը, իր աշխատանքը։ Ինքնապաշտպանութեան անընդունակները ասորւկներն են ու երկչոտները։ Յոյց տուէ՞ք, որ դուք ոչ ստրուկ էք եւ ոչ երկչոտ։

Ազդուութեան իդձերով
1906 փետր. 1 ԼԻԱՅՈՐ ԵՕԲԻՏԷ
Ժընէվ

ԹՐԲԱՎԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սկիւտարի ամերիկեան գօլֆէճին այրուելէն եւ Պէրպէրեան վարժարանին հրդեհի վտանգ չը անցնելէն յետոյ, ահա կ'իմանանք այրուիլը Այնթապի ամերիկեան գօլֆէճին, որ բժիշկներ եւ գիտուն աշակերտներ հասցնելով մասնաւորապէս կրիկիայի համար բարիք մը եղած էր։

Դիւսաւորապէս հայ աշակերտ-

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՍՊԱՆՆԵԼՈՒ ՓՈՐՁԻՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Արտաստուած «ԱՐԵՒԵԼԻ» էն)

(Շար. նախորդ թիւէն)

ԸՆԴ. ԴԱՏԱՍԻԱՋԻՆ ՃԱՌԸ

Այս հարցումին պատասխան էր վերոյիշեալ ընկերութեան ղրկած այն նամակը, որով կը ծանուցուէր թէ իրենց վաճառատունը այս գործին մէջ անտեղութիւն մը չի տեսներ առեւտրական տեսակետով հետեւեալը պատրաստ է զայն ընդունելու։ Առեւտրական տեսակետով միեւնոյն ժամանակ գրած էր թէ իրեն ձեռնարկելիք այդ գործին հետեւանքին դէմ անհրաժեշտ էր ապահովել զինքը։ Յետոյ ընկերութեան անդամներէն մէկը մասնաւոր արտօնութեամբ այս առեւտրական

ներ դատարանով առաջ հաստատութիւններուն յաջորդաբար կրակի մատնուիլը չէ կարելի ենթադրել որ պարզ դիպումը ըլլայ։ Այլ հաւանականաբար թըրքական չարամտութեան արդիւնքը պէտք է լինի։ Բայց թուրքերը ինչ որ ալ ընեն, չենք բեր ապահովագրութեամբ ըլլալով կարող չպիտի ըլլան մեծ ֆինաս մը հասցնել այդ ուսման վաւարաններուն, եւ ընդհակառակը իրենց այդ ընթացքով աւելի փառաւոր չենք բեր կառուցանելու առիթ պիտի ստեղծեն։

Յայտնի է մեր ընթերցողաց թէ Զմիւռնիոյ մէջ պայթուցիկ նիւթեր եւ հայ յեղափոխական թուղթեր ձեռք անցնելէ յետոյ, թուրք կառավարութիւնը Յունաստանի կառավարութիւնը թելադրեց որ հոն գտնուող հայերու դէմ կարգ մը խտրութիւններ ի գործ դնէ։ Դժբաղդաբար Յոյները պահ մը համակերպեցան թուրքին քմահաճոյքին եւ իբր անիշխանականներ ձերբակալեցին կարգ մը հայեր։ Այս ձերբակալեալները Լամիայի եղեռնադատ ատեանին առջեւ դատուելով, անպարտ հռչակուեցան եւ ազատ թողուցան։

Այժմ կ'իմանանք թէ, կրկին թուրք կառավարութեան թելադրանքին վրայ, յոյն կառավարութիւնը իր անպարտ արձակած հայերուն հրամայած է երկրէն դուրս ելլել։

Կ. Պոլսէն թանկ կը հեռագրուի թէ Ագապաի խնդրոյն առթիւ Սուլթանը իր կամքին անփոփոխելի ըլլալը ցոյց տալու համար, իրատէ մը հանած է, որով Անգլո-Եգիպտական կառավարութեան հետ վէճի տակ գտնուող այդ երկիրը կը կցէ Հիճազի նա-

հանգին-իբր նոր սանճագ մը։ Սուլթանին այս վարուեցողքնականապէս արտօնութիւն պիտի պատճառէ Խոթի եւ ալ աւելի Անգլիոյ կառավարութեան։ Հետեւեալ խնդիրը նոր կ'ընձուստութիւններ ստացած է այլեւս եւ կը սպասուի խզումի մը լինելը-Եգիպտական կառավարութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ։

Մեր նախորդ թիւով հաղորդեցինք թէ ամերիկեան նաւաւաժին մը Պէրուի ջուրերը կը սպասուի, իբր սպառնալիք թուրք կառավարութեան դէմ, որ մէկուկէս տարիէ ի վեր դեռ չը հաճիր գործնականապէս կատարել իր խոստումները յարաւորական ինչ խնդիրներու առթիւ։ Այս առկալս մնացած խնդիրներէն կամ Ամերիկայի պահանջներէն գլխաւորներն են, նորամերիկեան վարժարաններու բացումը, ամերիկեան քաղաքացիի անցագիր ունեցողներու ազատ ճամբորդութիւնը կայսրութեան ամեն կողմերը։ Ասոնցմէ զատ այժմ եկած բարդութեամբ է Ունճեանի սպաննիչ վարդանեանի յանձնումի խնդիրը, ալ, առոնց ամէնք մէկէն նոր գրգռւ մը տուին ամերիկեան կառավարութեան որ սպառնալիքի դիմէ Սուլթանին դէմ։

ԹՂԹԱՆՑՈՒԹԻՒՆ

Փ. Պոլսի 16 փետր.

Անցեալ շաբաթ Երեւոյ 4 փետրուար, տեղի ունեցաւ, ի նպաստ տեղւոյս Ազգ. երկսեռ վարժարանաց ընտանեկան երեկոյթ մը։

Երեկոյթը իր պարզութիւնովը աւելի սիրուն էր, ներկայները լաւ տրվաւորութեան տակ մեկնեցան։

Պատ. Հոգաբարձութիւնը լաւ մտածումը ունեցած է այս տարի, փո-

տաւոր միջոցները փնտռել պիտի տամ Ամուսինս եւ Թուրքիա կը բարեւեն զձեզ։

Այս նամակին առթիւ երբ ժօրիսէ բացատրութիւն պահանջուեցաւ, պատասխանեց թէ այս նամակը գրուած է ժընէվի Օնքըս քաղաքէն տրկին Սօֆի Րիբսի կողմէ որ Լիբա Րիբսի եւ Թուրքիա Ֆայիսի հետ հոն կը բնակի։ Բիրին անունը իր ծածկանունն է, որով կը ստորագրէ Եւրոպայի մէջ անիշխանական գաղափարներ արծարծող լրագիրներէ ոմանց մէջ գրած իր յօդուածները։ Տրկին Սօֆի եղբունական դէպքին օր վեց հատ ուսական կեղծ անցագիր է երեք հատ վեցհարուածեան ատրճանակ ձգած ըլլալով ժօրիս բնակած արարթըմանը, «ձեզի տուածս ինձ զրկեցէք» ըսելով, առնք ակնարկել կուզէ, ժօրիս յայտարարեց թէ իր ձերբակալուելէն առաջ անցագրերը Անտոն Բօլի զրկած է Ֆիլիպէ, իսկ վեցհարուածեաններն ալ տուելի մը մէջ զետեղելով պահած է Սինկէր Պէչի գրասենեակին մէջ, փո-

խանակ մեծածախս պարահագէտի, այժմիսի ընտանեկան երեկոյթներ տարբերու։ Ասի երկրորդ անգամն է որ կը տրուի ի նպաստ Ազգ. երկսեռ վարժարանին։

Իմացածնուս համեմատ Ա. էն 500, իսկ Բ. էն 1000 ֆր. մօտ հասոյթ մը գոյացած է։

Կը գնահատեմ կարգադիր մասնախումբին ու գլխաւորաբար Տեառք Թագուր Բանդիկեանի եւ Թագուր Հինգիլեանի ջանքերը։

Պուլկարահայութեան Ազգ. գոյութեան գլխաւոր ստորաբաժինն մէկն է Ազգ. վարժարաններու գոյութիւնը, ուշադրութեան առնենք Կովկասեան գրաւումները. Ազգ. հաստատութիւնները քիչ մը դժուարամարտելի են։ Պուլկարահայ գաղութին աւագ պարտականութիւնն է հոգ տանիլ ազգ. երեկոցական ու կրթական գործին նկատելի զոհողութիւններով։ Մասնաւոր վարժարաններէ աւելի ազգային վարժարաններն են որ աւելի պէտք ունին հանրութեան նիւթական ու բարոյական աջակցութեան։

«Իրաւունք»ի միջոցաւ իմացալ Տօպրիչի Ազգ. վարժարանին աճուողի հանուելու վտանգը, Պուլկ. Ազգ. Պանթախն կողմանէ, Նմանօրինակ դէպքեր հոս ալ պատահէին թերեւս, եթէ հոգաբարձութիւնը թոյլ գնաւէր։

Կառավարութիւնը կալուածական յետեւալ տուրքերէ կը պահանջէ 6000 ֆրանք. Յիշեալ գումարը Ֆիլիպէի հայ հասարակութեան շնորհուելու համար եղած դիմումը արդիւնք մը չունեցաւ. հոգաբարձութիւնը կարող եղաւ միայն իւրաքանչիւր տարի, ի հոշիւ յետեւալ պարտքին 1000 ական ֆրանք տալու արտօնութիւնը ձեռք ձգել։

Ըսելէ հոգաբարձութեան կրթական պիւտճէին վրայ աւելցաւ (1000 ֆր. ի հաշիւ հին պարտքին, 600 ֆր. ալ ներկայ տարույ կալուածական տուրք) 1600 ֆր. ի նկատելի գումար մը։

Ֆիլիպէանական ազգայիններու պարտականութիւնն է աջակցիլ հոգաբարձութեան ու նպաստել իրենց ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻՆ։

Բայ մանրամասն կերպով յայտարարեց թէ ժընէվ զտնուող Դրօշակի յեղափոխական անդամները ժողով մը գումարելով պէտք ունեցած զրամը պիտի փութացնէին իրեն. որպէսզի գիւրացնեն փախուստը, եւ թէ Ատէլ Պէրլիէ, որուն հասցէն նախապէս պահած էր իր քով եւ որուն հետ թղթակցիլը խոստովանած էր, կը բռնակի Օնքս գիւրաքաղաքին մէջ։ Արդարեւ Սինկէր վաճառատան հաշուաւար գերմանացի Պ. Պէչ յիշելով որ ժօրիս տուելի մը պահած է իր սենեակին մէջ, յիշեալին ձերբակալումէն վերջ, իրաւութիւնը ըստ օրինի հիւպատոսարան ծանուցած է։ Այսպէս յիշեալ տուեալ բերուելով քննութեան ենթարկուած եւ տեսնուած է որ առիկա կը պարունակէ վերջին գրութեամբ շինուած երեք հատ կրկնահարուածեան ըզվովէր, ինչպէս նաեւ շուրջ 400 հատ գնդակ։

Երբ հարցուեցաւ ժօրիս թէ ինչո՞ւ համար տրկին Րիբս ըզվովէրները իր տուելը ձգեց, եւ թէ ինք ինչո՞ւ գա-

ՆԱԾԱԳ ԽՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ճուրբովա 7 փետր. 1906

Յարգելի Խմբագիր

Ձեր պատուական թերթի վերջին թիւերէն միոյն մէջ կարդացինք «Կոչ Քէմալեաններու» վերնագրին տակ ազնիւ հայրենակցիս Պ. Ա. Զորեպան. եանի կողմանէ խմբագրուած հակիրճ յօդուած մը. որուն ներկայիս կուգամ արձագանք գտնաւ. ուստի իմ այս եմք թէ պիտի հաճիք Ձեր օգտաշատ թերթի սուղ անկիւններէն միոյն մէջ հիւրընկալել զայն :

Ես ալ իբրեւ կամախոյի եւ քաղաքի ձախող պատահարներէն վտարեալ Ռուսական երկրի մէջ գեղեցիկ զատապարտուած լինելով, ինձ միակ նպատակ ընտրեցի չըլած վայրերու մէջ մանրագնին ուսումնասիրել հայրենակից եղբարցս եւ ընդհանուր տարագրեալ ազգայնաց բարոյականի եւ զգացմանց մակարդակը : Կարծեմ Պ. Զորեպանեան այդ մասին ինձի չափ փորձառու եւ հետամուտ եղած լինելուն չէ որ այդպիսի կոչ մը ուղղած էր արտասահմանում պանդխտող իւր հայրենակցաց :

Արդար եւ խիստ գովելի կը լինէր իմէ ամէն տարագիր հայ մասնաւոր կամայեցիներս , քանի որ կոչնադիրը մասնաւորապէս մեզի ուղղուած էր ունենայինք այն գովելի իղձը զէպի մեր պայծառական օրհնեալ օճախն եւ պաշտօնի հայրենեաց գիրկը դառնալու փափակքս, ուր մեր հոգեհատորներ օրէ օր ի զուր սպասում են : Սակայն աւա՛ղ որ մեր համադրի եղբայրներէն շատեր կարճ ժամանակի մէջ իսպառ ժողոված են ծնողք ու ընտանիք եւ նոցա հետ սիրուն հայրենիքը. միով բանիւ այն ամէն ինչ որ հայու զաւկին համար սուրբ եւ նուիրական է, տալով իրենց գրեթէ ամէն անվայել գեղեցիկեանց եւ ցոփութեանց : Ո՛հ Աստուած իմ, մարդուն հաւատարմ չի գար որ Հայաստանցի պարկեշտ եւ համեստ կտրիճը արտասահման անցնելով, մասնաւոր Ռուսական , մերկանայ իր բոլոր ազնիւ յատկութիւններէն եւ դառնայ նմանը չտեսնուած արկայ եւ արքեցող մը, եւ յետ այնորիկ մի փնտռէք անոր մէջ ո՛չ ազգային զգացում, ո՛չ ալ հայրենեաց սէր, օտար պիղծ ձեռն :

Նոնք յիշեալին գրասենեակը պահեց , Ժօրիս պատասխանեց թէ այս հրապէսները Լիբա Րիբս, Ռուսական Ֆային ու կառավար ժօրժ քնած էին եղեռնակական զէպքին օրը եւ իրենց վրայ կը կրէին զանոնք : Դէպքին օրը եթէ գրեթէ ձեռքակալելու ձեռնարկ մը ըլլար, որոշած էին անձնապաշտպանութեան համար՝ գրեթէ ձեռքակալել փորձողները սպաննել . սակայն քանի որ պէտք չէին տեսած զանոնք գործածել , իրենց փախուստի պահուն զգուշութեան համար զանոնք իր տունը ձգած են : Ինքն ալ զանոնք ծրարի մը մէջ փաթթելով տարաւ. Սինկէրի վաճառատներ եւ Պ. Պէշի գրասենեակը զրաւ :

Երկատակուած Ատէլ Պէշիի նկատմամբ երբ տնհրաժեշտ եղած քննութիւնները կը կատարուէին, միւս կողմէ հետզհետէ կը հասնէին Պուլկարիոյ քօմիսէրութեան պատասխանները՝ Ֆիլիպէ Անտօն Քօչի , Երուանդ Ալաճաճեանի եւ Թադէոր Յակոբեանի նկատմամբ եղած հարցումներուն ,

ներ խլած եւ քանդած են ամէն ինչ նախ արտի կտրիճէն, տեղի տալով Խիբոյ տեղ, տանելութիւն, սուրբ պըսակի խորհրդով . նուիրագործուած հարազատ ամուսնոյ տեղ, նողկանք ազդող գարշելի հոսանքներ մարդկային ամենաստորին դասակարգէն . որովհետեւ նոցա չլացեալ կոյր մտաց եւ կոյր աչաց ամեն ինչ գեղեցիկ կերեւի քանի որ գեղեցիկի ճաշակը մեռած է իրենց մէջ : Ս. խմբագրի գրեթէնք , դուք առանց զգալու զէպի կորուստ կը յառաջանաք խմբովին, որովհետեւ կորստեան ճանապարհը լայն եւ հեշտալի է . ակնարկ մը միայն եղբայրներ զէպի մեր փառաւոր անցեալը, դարձունք մէկ մը մեր խմբում ու մթնգնեալ այերը զէպի անձկալի հայրենիք որուն խորքէն մեր հոգեհատորներուն ողոր ու հառաչանքը ձեղքելով հեռուոր անջրպետի թանձրապատ խաւերը կը հասնին մինչեւ մեր խլ ցեալ ականջները :

Մեզմէ շատեր հարկաւոր երկիրներու մէջ մօզ շնորհուած ազատութիւնը չարաչար գործածելով կսկսին ամէն ցփփութեանց մէջ լողալ : Տեսնալու դժբաղդութիւնը ունեցայ ինձ ծանօթ ազգայիններէս շատերը որոնք ծիրած, խամրած, լիկած եւ ուղտրովին այլակերպած էին . որովհետեւ մօտայի սիրահար լիւրի կանանց պէս եղանակի համեմատ տարփուէին ինչ կը փոխեն . այսօր մէկ ախտով վարակեալ մը, վաղը ուրիշ ախտով մը եւ միւս օր տարբեր ախտով մը կը վարակուի որպէս թէ պայման զգրած լինէին եւ կամ նպատակ ընտրած լինէին, ափրթիտեան ամէն ախտերով վարակուելէն վերջ հայրենիք դառնալ , եթէ երբէք առթի ունենան : Սակայն եթէ կայ միթիւարական կէտ մը այն է որ, երբ սոյն ախտերով վարակեալ մը պետական հիւանդանոցներու անփորձ բժշկաց ձեռք անցնի, մասնաւոր երբ հիւանդը օտարական մը լինի, անփորձ դերձակներու պէս, կըսկսին վիրաբուժական անվերջ գործողութեանց , մինչեւ անոր վերջին ժամը, եւ այդ յարկերէն ներս մտնող կարելի չէ որ բոլորովին առողջ գուրս ելլայ : Եւ նա անցնելով հայրենիք, սերունդ մը ամբողջ կը վարակէ եւ ընտանիք մը համակ թշուառութեան գիրկը կը նետէ :

Ատէլ Պէշիէ անուն կինը Զուրիգերիոյ Օնքս գիւղաքաղաքը կը բնակէր եւ զէպքէն անմիջապէս վերջ Դաւրիսեան Րիբս անուն անձ մը ուրիշ խել մը կրէն ու հետ իր բնակութիւնը հաստատած էր այս Ատէլ Պէշիի քով Րիբսի գիմագծերը կատարելապէս կը համապատասխանէին յիշեալ Դաւրիսեանի գիմագծերուն հետ : Անտօն Քօչ անուն կրող անձը բուն իսկ Ալաճաճեանն էր որ Ֆիլիպէ կը բնակէր ու հայ յեղափոխական խռովարարներու գործերը կը վարէր : Թադէոր Յակոբեան՝ Սօֆիայի , իսկ Ալաճաճեան Երուանդ ալ Ֆիլիպէի մէջ մէկ վաճառատուն բացած էին եւ վաճառականութեան քօղին տակ հայ յեղափոխականներուն հետ յարաբերութիւն հաստատած էին : Քննութեամբ հաստատուեցաւ որ յիշեալ Թադէորը եւ Երուանդ մին գումարները զրկած են Պօլիս այստեղի յեղափոխական մասնաճիւղին գործերն ու ծրագրիները յաջողցնելու համար : Քննութեամբ հաստատուած է նաեւ որ Լիբա Րիբս, իր կր-

իւնչ օրտաճմիկ տեսարաններէն հանդիպեցայ իմ Սօֆիայէն սկսեալ Ռուսալուգի եւ Պուլկարի քով մինչեւ Ենչ եւ հնկէ մինչի կալաց , Պրախայ ըրած փոքրիկ շրջապատութեան միջոցին որոնք եթէ մանրամասնօրէն գրեմ , անկեղծօրէն բնեմ որ հաստորներ կը լնուն, սակայն ես համառօտակի պիտի տցնիմ մի քանի նշանաւոր նմոյշներ առաջ բերելով, գիտնալով որ ձեր պատուական թերթի սուղ սինակներն մեր կարգ մը արգահատելի հայրենակցաց եպերելի արարքներովը լնուլ չարժեք . արգարեւ ակամայ գրիչ ձեռք կանոնս այս հոգեով արտով օտարացեալ եղբարցս անբարոյական արարքները նկարագրելու :

Գրեթէ Երկայ թուականէս տարեուկէս առաջ վերայիցեալ ախտերով վարակեալ կը մեռնի Ենչի հիւանդանոցին մէջ մեր հայրենակիցներէն Ք. Ա. 22—23 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ . նա ամուսնացեալ էր հայրենիքը, սակայն այս է զարմանալին որ հակառակ հիւանդանոցին օրինաց 7 ամիս շարունակ իւր մահուան սնարին մօտէն իսկ չը հեռացուց . իւր լղրճուկ եռմանին, որնոր մէկ եղբորը այն ողորմելի վիճակին հասնելուն պատճառ ըլլալովը հանդերձ միւս երկու եղբայրներուն քիին այ օղակ անցուցած էր եւ երբ փոխն ի փոխ իւրաքանչիւր գիշեր եղբայրներէն մին կերթար հիւանդին քով հսկելու, կը մոռնային խեղճ հիւանդի հեծութեան ձայնը եւ նորա լիւրի սիրուելոյն հետ ամէն ապուր կուտէին կարծելով թէ նա իւր դառն ցաւերու ազդեցութիւնէն ոչ ինչ չտեսներ մինչդեռ նորա աչքէն բան չէր վրիպեր եւ օհա այս երկու դժոխային արարքները որոնց կը մասնակցէր նաեւ Պ. Պ. 55 տարեկան ծերուկը իբրեւ հիւանդին բարեկամ եւ գիշերապահներէն մին վերջին ժամերը բոլորովին դառնացուցին եւ կեանքը անտանելի դարձուցին հիւանդին, որ վերջապէս ամէնքը մէկ վառտեն նախաւելով ու ըսելով, «Անզգա՛մներ, սրիկաներ, թողէք որ գէթ ես իմ վշտերովս մեռնիմ եւ անկէց յետոյ ինչ աղբ կուտէք կերէք, իմ քաջածնեւս ձեզի օրինակ չի բաւե՛ր :»

(մնացեալը յաջորդով)

Նը ենթադրուած տիկին Սօֆի Րիբս եւ Ռուսական Ֆային հիմա կը գտնուին Զուրիգերիոյ Օնքս գիւղաքաղաքը Ատէլ Պէշիի մօտ : Թրասա Եուզանովիչ թորգոմ կամ Արտաշ Գարտանեան ալ Ռուսալուգ Հայկ Մարագեանի քով կը գտնուի , ինչ որ վերջերս իր ընտանիքին զրկած նախակէն հասկցուած է : Ժօրիս կինը Աննա Նէլլէնս , ինչպէս Ժօրիս ալ կը խոստովանի, Ֆիլիպէ Անտօն Քօչի քով կը գտնուի : Կառապան Մկրտիչ Ամիրիկա փախած է , ինչպէս հասկցուած է իր կողմէ ամբաստանեալ Յովսէփի զրկումը մէկ նամակէն : Իսկ ձիազարման Երուանդ Ֆոանկիւլեան հիմա Վառնա սափրիչ Մկրտիչ Տէր Խաչատուրեանի քով կը գտնուի, ինչպէս հաստատուած է մօրը զրկած մէկ նամակէն : Սիլվիո Րիչի, այսինքն Վահան , զէպքէն օր մը առաջ Պիւլէն Պիրոն փախած անկէ իր ծննդավայրը Ֆիլիպէ գացած է : Անտօն Քօչ եւ Երուանդ Ալաճաճեան Ֆիլիպէ՝ իսկ Թադէոր Յակոբեան Սօֆիա կը գտնուին : Տիկին Աչքովա այսինք-

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը խնդրած է Զմիւռնիոյ առաջնորդարանէն հանգանակութիւն կատարել տեղւոյն ազգայնոց մէջ , ի նպատակ Կիլիկիոյ կարօտ թեմերուն :

—Վանէն ստացուած մասնաւոր նամակներէ կիւմանէք թէ կոտորածի երկիւղ կը տիրէ քաղաքին մէջ, և Կլար—Դար թաղը, ուր հայեր և թուրքեր խառն կը բնակին, կը պարպուի Հայերէ. որոնք առջի դէպքերէն կրած ահագին կորուստներէն խրատուած ըլլալով այս անգամ կը քաշուին զուտ հայաբնակ թաղերը :

—«Մանզուլէ» կիւմանայ թէ Տէր Մեսրոպ արքեպ . Սուքիասեան 2500 ֆրանս . ոսկի պարգեւ շահեր է Բուէտի Ֆօնսիյէ Էփիսոպէսի վերջին վիճակահանութենէն :

—Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսը կոնդակով մը յանձնարարած է Տիգրիսի Առաջնորդին որ իր թեմի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ հանգանակութիւն կատարէ հայ—թուրքական կռիւներէ վնասուածներուն օգտին :

—Տիգրիսի քաղաքապետութիւնը ի նպատակ հայ—թուրքական կռիւներէ վնասուածներու 5000 ռուպլի յատկացուցիւ է : Այս գումարին 3000 ը Ենչիս—Իւլ—Խալմին տնօրինութեան տակ պիտի դըրուի և 2000 ը Հայոց Բարեգ. Ընկերութեան, իսկ ընդհանուր գումարէն 10 առ 100ը պիտի պատկանի տարբեր ազգութիւններէ վնասուողներու :

—Իզմիւռնիահայ վաճառական մը 10 ոսկիի մրցանակ մը հաստատէր է, որ իբրեւ նուէր պիտի տրուի այս տարի տեղին Մեսրոպեան վարժարանէն շրջանաւարտ ելողներուն մէջ թուագիտութեան մասին յառաջադէմ հոնդիսացող աշակերտին :

Քրն Անճովա Օտեսա կը գտնուի , ինչ որ հաստատուած է իր մէկ նամակէն : Փախստականներէն կօշկակար Արշակ Դարեգին եւ Յովակիմ ալ Պուլկարիս փախած են : Արշակ Քր ընտանիքին զրկած մէկ նամակէն հասկցուած է որ անկա վերջերս Պուլքէզ գացած է : Քարլ Եուզանովիչ Աշոտ այսինքն բուն անունով Յովհաննէսեան Եղիայի որդին Կարապետ ալ Պուլկարիս կը գտնուի :

Այս ամբաստանեալներուն Պուլսոյ մէջ կազմած յեղափոխական մասնախմբին միջոցաւ հետապնդել ծրագրած եղեռնական արարքներուն ու անթապարտ ոճիւրներուն ծագումն ու գործադրութեան եղանակը ամբողջ մանրամասնութեամբ պարզելի ու վերլուծեցի Այժմ կը մնայ գիտնալ եւ ճշդել իւրաքանչիւրին այս եղեռնական գործին մէջ ունեցած մասնակցութեան չափը :

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Եճմէնտէ թիւրք ասքերլէրին պէօյիւկ թէլէֆիաթ վէրտիլէ-րինի վէ մաղլուպիյէթլէ կէրի գաշտըգլարընը ինկիլիզ մէնպաա-լարտան, պա խուսուս «կլօպ» կա-զէթասընըն գապուլ իթտիկի թէ-լէկրաֆտան ալուպ պիւթիւն կա-զէթալար նէշր իթմիշլէր իտի, ծագաթ թիւրք հիւքիւմէթի գաիտէի գատիւմէսի իւզրէ, «կլօպ»-ն պու մաղլուպիյէթ հալաւտիսինի թէքզիպ իտէյօր :

— Զուկիցերիանըն Պէրն շէհ-րինտէն շու մաալտա պիւր թէլէ-կրաֆ ալընմըշ տըր :

«Թիւրքիա էլլիսի Միւնիսթր Բա-շա» Երլտըգլա աթըլան պօմպա-տան տօլայը մազնուսն օլուպ ա-րանմագտա օլան 16 քիշինին թէսլիմինի իսթէյօր : Հիւքիւմէ-թի միւթթէհիտէ իսէ, Զուկիցե-րիանըն գանուսլարընտա միւճ-րիմէրի թէսլիմ իթմէք իշիւն պիւր սէրաշաթ պուլընմաաղըն-տան՝ թիւրք հիւքիւմէթիինի թալէպիինի իճրա իտէմէյէճէկի-նի պիւթիւրմիշ տիւր :

— Ալման Կաթուիկլէր՝ իմէ-րաթօր Վիլնէլմին թէրթիպի իւզրէ, վէ Սուլթանըն միւսաաթ-սի իլէ Երուսաղէմտէ անա թէրք ու պախշ օլընան արաշիտէ պէօ-յիւկ պիւր մանաստըր, մէքթէպ վէ սաիւրէ թէէսիս իթմէկէ-կի-տիյօրլար : Պու մագսէտլէ պիւր հէյէթի մախուս Սթանպօլտան Եօլա չըգտը :

— Ալման իմէրաթօրընըն իւզ-տիվաճընըն 25 ինճի սէնէսի օլմագ միւնասիպէթլէ կիւմիւշ յօրեւ-եանը իճրա օլընաճաղընտան, Սուլթան Բահիթ Բաշանըն րէյա-սէթի ալթընտա պիւր հէյէթ վա-սիթասը իլէ Պէրլինէ Բէք պահա-լը հէտիյէլէր կէօնտէրմէքտէ տիւր : Մէքըլար հէյէթ Սթան-պօլտան Եարըն հարէքէթ իտէ-ճէք տիւր :

— Բուսանիա վէ Պուլկարիա հիւքիւմէթլէրինին իճպարը վէ թէհտիտաթը, նիհայէթ թիւրք հիւքիւմէթիինի պիւր տէրէճէ Բուժ չէթալարա Եարընմտան կէրի չէքտի : Սթանպօլտան պիւր թէ-լէկրաֆա պիւնան, Մանասթըր վիւլայէթիինտէ թըրնօվա քէօյիւ Եագընընտա թիւրք ասքերի վէ պիւր Բուժ չէթասը պէյնինտէ միւսաաթմէ վուգու պուլուպ, չէ-թանըն րէյիսի իլէ իքի տիկէր Բուժ վէ պիւր ասքեր էօլմիւշ 2 ասքեր Եարէլէնմիշ :

— Արնապուտարըն իրէք թա-րաֆլարընտա իսթիլալ չըգար-մալարընը վէ ասքեր կէօնտէ-րիւթիկինի Եագընը Էտըգ : ԸՍ-թանպօլտան վէրիլէն թաֆսիլաթ իւզրէ, միւթթի ալ իթտիւմէք

իշիւն Արնապուտար պու գարը-չըգլըզը չըգարմըշլար վէ անը գաշտըպ էվինի Եագընլար, վէ Եանկընը սէօնտիւրմէք իշիւն կիտէն ասքերլէրէ գարըն տաիսի սիլաճ աթմըշլար : պու վէճհիլէ ասքերլէր վէ Արնապուտար պէյ-նինտէ միւտարէպէ պաշլամըշ վէ իւշ կիւն տէվամ իթմըշ : Նիհա-յէթ Բրէզընտէն կիտէն պիւր գաշ թապուր ասքեր գասապալա կիտուպ Արնապուտ ասըլա-րընը թէրպիյէ (?) իթմիշլէր շիմտիլիք սիւքիւնէթ հիւքմ իթմէկէ պաշլամըշ իտէտէ, իլէ-րիսի տահա պէօյիւկ իթթիլա-լաթտան գօրգուլիյօր զիրա ար-նապուտ րէյիսլէրի Էսեանա մէ յիլի տիւրլէր վէ թիւրք հիւքիւ-մէթի Արնապուտարը Էգմէք վէ հիտտէթլէնտիւրմէք Բէք իսթէ-մէյօր :

ՊՈԻԼԿԱՐԻԱ ՎԷ ԹԻԻՐՔԻԱ

Սօֆիա.— Զէթալարըն՝ սինօրը կէչմէսինտէն տօլայը թիւրք հիւ-քիւմէթիինին նօթասընա ճէվա-պէն, Պուլկար հիւքիւմէթի Պապը Ալիյէ պիւր նօթա վէրուպ, անըն-լէ Թիւրքլէր, Արնապուտար, Սըրպլար վէ Բուժլար թարաֆըն-տան Պուլկարլարա գարըն իճ-րա օլընան զուլուժլարը կէօս-թէրտի : վէ իւք պահարտա Մա-քէթոնիտա հուսուլէ կէլէպիլէ-ճէք վագաալարտան մուհաֆա-զա օլընմագ իշիւն, Պուլկար Էհա-լինին սիւհալանմասընը թէքիլի իթտի :

ՊՈԻԼԿԱՐԻԱ ՎԷ ՍԵՐՊԻԱ

Իքի հիւքիւմէթ պէյնինտէ մու-գարրէր օլան կէօմիւրիկ իթթի-հատը Աստորիանըն թալէպի վէ Սըրպլարըն ճէսարէթսիլիկի սէ-պէպլէ պուկիւն էհէմիյէթտէն տիւշտի : Աստորիա սինօրընը Սերպիտան կիտէն հայվանաթ իշիւն գարամալա գուլըշմասըն-տա՝ Սըրպլար Բուսուլայը շաշըր-ալար : զիրա Սերպիտան Աս-տորիայա քիւլլիյէթլի հայվանաթ կիթմէքտէ վէ Սըրպ հայվանա-թընըն Բագարը Եալընըզ Աս-տորիա օլտըշը ճիհէթլէ, սըրպլար Բէք միւթէգարուր օլաճագլար Էտը : Իշպու գարուրէթտէն նա-շի Սըրպ—Պուլկար իթթիհատնա-մէտէն պիւր գաշ նօթալարըն լաղլընա Սըրպլար Բագի օլտու-լար, իսէտէ Աստորիա Էլան հիտ-տէթիին թէսքին իտէմէյուպ, Սերպիա վիւքէլասընը իսթիֆա-յա մէճպուր իթմէկէ չալըշիյօր :

Էլան Վիէննաաա պուլընան սըրպ մուրախասլարը Աստորիա-նըն խարիճիյէ նաղըրընա կի-տուպ պիւր թագըմ րէճալարտան սօնրա շու ճէվապը ալըշլար : Վէկէր հայվանլար խասթալըգ օլմայան գաղալարտան կէլիւրէ

վէ պէյլէ օլտըշընը Աստորիա հէքիմէրի թաստիգ իտէրլէրի-սէ պաղը պաղը սինօր աշըլըր :

ԲՈՒՍԻԱ

Շու սըրա Բուսիա իշինտէ Բու-լիթիգա սէպէպի իլէ թէօհմէթ-լի կէօրիւլիպտէ մահպուս պու-լընանլարըն մըգտարը 70000 քի-շիյէ չըգտըշընը, վէ պուլար-տան մաաաա Սիպէրիտա 20000 սիւրկիւն պուլընտըշընը Բէթրու-պուրկ կազէթալարը Եագմագտա տըրլար :

— Օտեսանըն պէլէտիյէ րէյիսի Մ. Նէյթգարթ թահթը մուհա-քէմէյէ ալընմըշ տըր :

— Տաիլիյէ նաղըրը Մ. Տուր-նօվօ վէ Վիթթէ պէյնինտէ իս-թիլաֆը Էքքեար տէվամ իթ-մէքտէ տիւր : Մ. Վիթթէ վալի-լէրին մէգուսիյէթիին ուֆաթ-մագ թէքիլի իթտի : Տուրնօվօ գարըն կէլտի :

— Ղաղալը պիւր գաշ Եիւզ թիւրքլէր Էլմիսիին գաղաաընա կիտուպ, օրանըն թիւրք քէօյիւ-լէրինի տաիսի պէրապէր ալմագ-լէ Էրմէնիլէր իւզրէրինէ հիւճուժ իթմէք իսթէմիշլէր իտէտէ, Եէր-լի թիւրքլէր ճէսարէթ իթմէ-տիքլէրինտէն կէլէնլէրի գօվ-մուշլար վէ թարաֆէյնտէն պիւր գաշ թիւրքլէր էօլմիւշ : Պագաթ Ղաղալըլար ճաթըրան նամ քէօյիւն թիւրքլէրի իլէ պիւրլէ-շէրէք՝ Արգելի նամ Էրմէնի քէօյիւնէ հիւճուժ իտէրլէր իտէ-տէ, չէտիտ մուգալէմէթէ ուղրա-յուպ գաշարլար : Աշտարակ Բը-րիստալը կէլուպ Էրմէնիլէրին պաղըլարընը հապս իտէր վէ քէօյիւ Եօղլամա իտէր : Էրմէ-նիլէր ասըլ հիւճուժ իտէն Ղա-ղալը թիւրքլէր օլտըշընը սէօյ-լէրլէր իտէտէ, Բրիստալ թիւրք-լէրտէն քիմսէյէ թօգանմալ :

— Իշպիզ գալան իշճիլէրլէ Իշ-լէյէն իշճիլէթ պէյնինտէ պիւր գաղալ վուգու պուլարագ, իշ-ճիլէրտէն իւշ քիշի էօլմիւշ վէ 20 քիշի Եարէլէնմիշ :

— Գարա տէնիլ տօնանմասըն տա իսթիլալ գալտըրմըշ օլան միւլաղիմ Շմիթին վէ րէֆիգլէրի-նին մուհաքէմէսի իճհա օլընտը, Շմիթ ասըլմայա, իքի մաքի-նիսթլէր գուրշունա տիլիլմէկէ վէ տիկէրլէրի էնվաի ճէգալարա մահքիւմ օլտըլար : Եալընը 10 քիշի պէրաաթ իթտի :

ՉԻՆ

Շանկայտոն Բուժայա վէրիլէն պիւր թէլէկրաֆ իւզրէնան Շանկ-տա 5 կաթուրիկ Բահիպլէրի գաթլ օլընմըշլար :

— Հու-Բէ վիւլայէթիինտէ խրի-թիանլարա գարըն պիւր շիւքէթ թէշքիլ օլընտըշընը Բէքինտէքի

Մ. Ամերիկա Էլլիսի պիւթիւրէրէք, էճնէպիլէրին մուհաֆազասը ի-շիւն լաղըմ կէլէն թէտպիլէրին իթթիլաղընը իսթիհամ իթմիշ տիւր :

25000 ասքեր Ամերիկատան Զինէ կիթմէք իշիւն հաղըրլան-տըշընը վէ 5000 տաիսի Ֆիլիպին աաալարընտան ալընաճաղընը Վաշինկթօնտան պիւթիւրիյօրլար :

— Բէսմի մալիւաթլարա պի-նանէն, նուճ հալիւտէ Զին տէվ-լէթիինին 560,000 մէվճուտ աս-քերի վէ 1500 թօրու պուլընի-յօր :

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԷ

Իմէրաթօր Վիլնէլմին ապ-րիտէ Ապտինա գըրալընա վի-ղիթա վէրէճէկի մուգարրէր օլ-տըշը կիպի, շու էսնալարտէ ին-կէլթէրա գրալը Էտուարտըն տա-իսի Վիլնէլմ իլէ կէօրիւշէճէկի րէվայէթ օլընիյօր :

— Իւք պահարտա ճաբօն տէվ-լէթի Մանչուրիտաքի ասքերի-նի թագէլէյէճէք իմիշ : Իշպու հալաաթ Բէթէրսպուրկտա Բա-հաթսըղըգ հասըլ իթմիշ տիւր :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ,	Փետր	22
ԶԱՆԻՐԷ		
ՊՈԻԼԿԱՐԻԱ		
Վալօն	54-60 լիպ.	9.80 / 11. 20
Արապա	52-62 լիպ.	9.60 / 11. 60
ԱՐՔԱ		
Վալօն	100 քիյօ	11. 70 / 12. 05
Արապա	42-47 լիպ.	6. 50 / 7. 40
ԵՌԻԼԱՅ արապա	33/36 լիպ.	5. 20 / 5. 60
Վալօն	100 քիյօ	12. 20 / 12. 85
ՖԱՍՈՒԼԱՅ արապա	100 քիյօ	24—28
ԲԱՐԻՑԱ	100	Եօգ
Արապա	100 քիյօ	Եօգ
ՏԱՐԸ արապա		10 / 10. 50
ԲՈՒՇԱ արապա	55-60 լիպ.	11. / 12
ՄԻՍԻՐ	57-58 լիպ. առապա	8. 60 / 8. 70
»	100 քիյօ	31. 60— 11. 80
ԶԱՎՏԱՐ արապա		9. / 9. 60
»	100 քիյօ	13. / 13. 50
Կիւնտէ	10—15 վալօն	վէ 5—6
արապա կէլմէքտէ	վալօն մուսմէ-էսի	նաթօլէօն 20 ֆր. արապա մու-ամէլէսի նաթօլէօն 20. 20

ՍԱՐՐԱՅԻՑԷ

նաթօլէօն	20, 20 ֆրանք
Օսմ. լիւրաը	22, 75 ալթուս ֆրանք
ՊԱՐԱԼԻՑԷ	
Վարնա քիւցասընտա պաղգալլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլպմը, ալթուս ֆրանք իլէ :	
ԳԱՎԷ	2.20 / 2.30
ՇԷԲԷՐ նէմցէ	70
ՇԷԲԷՐ քէսմէ	սանտըգ 36.50
Բիթիւն ճէնօվա չուվալը	42
» ֆիլպէ	» 36
» Ինկիլիզ	» 30.
Բիգօն	» 49.
ԿԱԶ Սանաղը	12.65
ԶԷԹԻՆ Եագը քիւ	1.—1. 10
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ	25

Одговорникъ А. Курбетянъ
печатаютъ А. Тодоровъ и С.но—Варна